

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De villico iniquitatis ca. ciiij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

hinc patet q̄ discipuli subdiderūt. Quis em̄ poterit saluus fieri Plures em̄ sunt paupes dicitur. et ita plures p̄nt saluari si de possessio- nibus opum dicitur. Quibus ait Iesus. Apud hoīes h̄ est impossibile. apud deum aut̄ oīa possibilīa sunt. Nō q̄ tales deo possit saluari: s; q̄ p̄t eos iustificare et tūc saluare.

¶ Relinquētes pro christo omnia iudicia bunt. *Caplm. CII.*

Inc petrus ait

t Ecce nos reliquim⁹ oīa et secuti su- m⁹ te. q̄d ergo erit nob. supple relin- quendū. Illa em̄ oīa reliquerat petr⁹. de q̄- bus dictū ē. et oīa vanitas. Illa aut̄ oīa sibi retinuerat. de q̄bus dictū est. Deus ē oīa in omnib. Et n̄ dicit Iesus. Cū sederit filius ho- minis in sede maiestatis sue in regeneratōe sedebitis et vos sup sedes. xij. iudicātes. xij. tribu israel. Sic in baptismo p̄ma regeneratio in anīa. fiet in iudicio sc̄da in corpe. Ibi con- temprores mūdi cū dño iudicabūt: nō solū cooperatiōe sed etiā auctoritate. Duodenari- us aut̄ ponit p̄ plenitudinē pr̄atis et xij. tri- bus israel p̄ oīb iudicādis. Duodenari⁹ em̄ et septenario q̄ est numer⁹ vniuersitatis sur- git. i. ex p̄tib septenarij in se ductis. Quidaz tū hoc solis discipulis dictū dicit. et imple- tum iā esse in subiectiōe mūdi: q̄ quasi pote- statē habētes sup oēm ecclesiā sedent. Post ad oēs generaliter sermo directus est. Nō s; q̄ reliquerit domū aut̄ parētes et centuplū ac- cipiet nūc in hoc tpe: et in futuro vitā eternā. Quia p̄ter sp̄nalia q̄ quasi centuplū sūt p̄pa- rata carnalib. sancti viri alios sanctos plus etiā p̄pinq̄is suis diligit.

De diuitie et lazaro *Caplm. CIII.*

Harisei vero au-

p dientes eū disputantē de cōceptu mūdi deridebāt eū. quia lex obser- uatoribz suis bona terre pmittebat. Ipse aut̄ cōtra eoz anariciā exemplū eis p̄posuit d̄ di- uite purpurato et pulone qui in inferno cru- ciabāt. q̄ recepat in vitā sua bona. i. sola illa q̄ putauerat bona. Hec fuit hoc parabola s; in re ip̄a. q̄d p̄pendit. q̄ nomē mēdici ibi po- nitur lazaro. s; q̄ posuit ē in sinu abrae. Erat em̄ in superiori margine inferni loc⁹ aliquā- tam habēs lucē: sine omni pena materiali in quo erant anime p̄destinatorz vsq̄ ad christi

descensum ad inferos. q̄ locus p̄ter sui tran- quillitatē. sinus abrae dictus est: vt sinu ma- tris dicim⁹. Et dicebat abrae. q̄ fuit p̄ma cre- dendū via. Ipse em̄ primus publice p̄dicauit. vni tū deū esse. Hunc locū vocauit iob tes- nebras p̄ tedio expectandi dicēs. Et in tene- bris strani lectuli meū. Nota q̄ diues dicit se cruciari in lingua. i. p̄ pctō lingue. q̄ epuz- lones loquaces eē solēt. Nec mirz si aīa trāso- latie dicat mēbra hie: cū diuinitas eodē ro- po p̄ mēbra distinguat. Fuerūt tū q̄ dicerent et angelos et aīas corpora hie aerea. Alio q̄n- anie ignē vrentē nō sentirēt. q̄d sup genēsū inuenies. Alij dicit q̄ ad sentiendā vltionē ignis nō est necesse habere corpora. Est em̄ quedā species ignis cui si imponas manum ardorē senties sine aliq̄ lesione manus. Quā abraā chaos inter eos sū matū dicit: vt cha- us vt veteres codices habent. forte in re ita erat. vel p̄petuā bonoz et maloz dissimilitū- dinē post hāc vitā notat. Cūq̄ diues roga- rer de mittendo lazaro ad frēs suos auduit: habēt moysen et p̄phas. Cū et conijcit q̄ de- us fuerit: p̄ q̄ etiā forte abraā vocauit eoz filiū: et ille ip̄m patrē.

De villico iniquitatis. *Ca. CIII.*

Discipulos au-

a tem p̄posuit Iesus parabolā de vil- lico iniquitatis. Et ē villic⁹ p̄prie vil- le custos. sed hie accipit p̄ iconomo. Hic tū- mēs amoueri et egere: clāculo fecit inuēto- dā cum debitoribz dñi sui: vt cū eijceret me- mores bñficioz reciperet eoz in domus sus- as. Et laudauit dñs villicū iniquitatis. non q̄ inique: sed q̄ prudētē egisset. Est em̄ pru- dentia: quedā sibi imposteri p̄uidētia: et b̄- q̄si a minori intulit dñs dicēs. Si sibi in fas- turū puidens etiā cū dolo laudat. ergo facte te vobis amicos de māmōna iniquitatis. vt cū defecerit recipiāt vos i etna tabernacula. q̄- d. Quāto laudādi magis eritis si p̄uidētis vobis sine dolo. Māmōna lingua syra dicitur. et māmōn sathanas: qui opibz seducit. Que dicunt iniquitatis: quia de iniquitate colligi solent. Unde vulgare sententia dicit. Omnis diues aut iniquus aut heres iniqui. Hoc quidam male intelligentes rapunt vt bene dispensent. Sed qui offert sacrificium de substantia pauperis idem facit. ac si vici- met filiū in p̄spectu patris. Vel p̄t sic exponi

Euangelica

quia dñs in hoc verbo: et hic putat nobis
et in futuro, q. d. Vobis reseruate de rebus
vestris ad solaciū vite, de superfluo facite vo-
bis amicos. Qd em̄ vltra necessaria vite reti-
netur, nec p̄m̄i necessitatibus erogat pecu-
nia est iniquitas, i. p̄tra equitatē. In ea em̄
nō seruam̄ equitatē quā p̄m̄o debem̄ quē
sc̄z sic nos diligere tenemur. Et nota q̄ non
oēs paupes possūt nos recipere in eterna ta-
bernacula, sed q̄ largimur his recipiemur
ab angelis, bonus est tñ eligere bonos pau-
peres cū possum̄. Et adiecit dñs, Seruus
sciens voluntatē dñi sui et nō facies eā pla-
gis vapulabit multis, q̄ aut̄ nō p̄gnouit va-
pulabit paucis. Multi p̄pter hoc auertunt
aurē ne audiat verbū dei, sed hi non nescien-
tes sed contemptores iudicantur.

De denario durno,

La. CV

Inc dominus

Proposuit eis similitudinē de p̄teritis
miliis q̄ cōduxit operarios i vīs
nē suā ex denario durno, Cūq̄ nō nisi q̄nō
q̄ bore diei ibi nūerent: tñ oēs s̄b̄intelligūt
ser̄ etates tā t̄p̄is q̄ hoīs. In v̄ndecima em̄
q̄nta et sexta etas vel c̄lta intelligitur. In
eadē q̄q̄ senect̄ et decrepita. Identitas s̄q̄
dem denarij eandē p̄p̄tuitatē notat. Nulli
em̄ vita s̄b̄ breuior aut longior erit alia sed
s̄de oīa in oīb̄ notatur in ea. De murmu-
re vero recipiētū dici p̄t, q̄ ibi nō erit mur-
mur inuidentiū: sed ammirantiū de magni-
tudine p̄m̄i. Solet em̄ murmur q̄q̄ accipi
p̄ p̄fusione vocum. Vel p̄t trahi murmur
ad statū p̄ntem. Interrogatio vero cur pa-
res fecisset in gl̄ia ad futurū. Causam em̄ di-
lationis ch̄i a gl̄ia p̄ q̄ potuerūt murmura-
re antiq̄ tūc demū sciēt quā nūq̄ sciuerunt
sc̄z ne sine nobis glorificaretur. Admiratio
nē aut̄ eoz de causa cognita exp̄ssit dñs sub
interrogatiōe. An nō licet mihi facere quod
uolo. Post p̄cludens parabolā ait. Sicerūt
nouissimi p̄m̄i et p̄m̄i nouissimi, i. iudei et gē-
tes equabuntur i ingressu regni celoz, q̄ nul-
lus intrauit vsq̄ in septimā etatē quiescētūz
q̄ incepit plene in ascēsiōe. In resurrectiōe
q̄z eoz: electi cuiuscūq̄ etatis vel t̄p̄is vl̄
dominis equabūtur, nisi forte pauci ante re-
surrexerint quasi p̄uilegiati. Quidam tamē

quia in hac parabo-
la legit. An oculus
tu⁹ nequā ē, et i fine,
Vlti s̄ vocati pau-
ci s̄o electi: dicūt la-
borātes i vinea oēs
fideles cuiuscūq̄ tē-
poris vel etatis q̄rū
quidā boni: alij s̄o mali, et vocāt accipiēt es-
cū murmure malos putātes se pl⁹ acceptu-
ros, et q̄z pores fuerūt in eccl̄ia vel t̄p̄e vl̄ di-
gnitate etiā plus alijs accepturos. De q̄b̄ p̄-
pheta dicit, Cadēt a latere tuo mille et decez
milia a dextris tuis. Et dñs in euāgelio dicit
se diciturū talib̄. Nescio vos. Quāuis etiā d̄
eisdē videat s̄mo fieri, sc̄z de accipiētib̄ de
nariū tñ s̄m̄ regulā r̄conij d̄ diuersis ibi agi-
tur, sc̄z de accipiētib̄ et nō accipiētib̄ sed
putantib̄ se accepturos: sed tñ nec putabūt
nec accipiēt. Vel p̄t eē synec̄sis, q̄ si vellēt
p̄m̄i murmurare posset r̄onabilt̄er murmur
eoz cōprimi.

De hydropico et exhortatiōe ad humilita-
tem et misericordiā.

Capitulum. CVI.

Factū est cum

in sabbato māducaet panē i domo
cuiusdā p̄ncipis phariseoz erat
aū eū hydropic⁹. Est autē hydropic⁹ adfus
humor succutaneus de vicio vesice nat⁹ cū
inflatiōe et fetido ābelitu. Obsuabāt āt pha-
risei iesuz si sabbo curaret. Cūq̄ q̄s̄s̄ ab eis
si licet sabbato curare: et tacuissent app̄hen-
sum languidū sanauit. Post pbauit licere cu-
rare, q̄z p̄e lapsū in puteū die sabbati ex-
trahit. Virū aut̄ erat q̄ de curatiōib̄ i sab-
bato eū arguebāt. Habēt em̄ in traditiōib̄
suis determinata opeoz genera circē, lxx. a q̄
bus vacandū ē sabbato: inter q̄ nō est cura-
tio maxime q̄ fit solo s̄bo: sic dñs sepe cura-
bat. Dicebat aut̄ etiā ad inuitatos parabolā
Cū inuitatus fueris ad nuptias nō discum-
bas in primo loco. Cōtra superbiā phariseo-
rum humilitatē docebat. Et nota q̄ hoc nō
est parabola: sed potius exemplū vni⁹ opis
humilit̄e faciēdi. Qd̄ q̄a ideo p̄ponit vt ad si-
militudinē eius cetera fiant, parabola voca-
tur quasi similitudo in exemplo. Illū aut̄ q̄
cum inuitauerat monebat ad misericordiāz
dicēs, Cum facis prandū noli inuitare eos

E